

[Transcript] Dagens Eko / Inifrån fånglägret där Putins soldater är inlåsta

Hallå, det här är den nya nyhetspådden Dagens Eko.

Varje vardagsmorgon ger vi dig en berättelse från Sveriges radioskarpaste journalister.

Nu börjar vi.

Caroline, varför ville du träffa ryska soldater som tillfångar tagits i Ukraina?

När jag har rapporterat från Ukraina och sett alla de fruktansvärda saker som Ryssland och ryska soldater har gjort-

så började jag tänka på vilka människor är de här och blev nyfink på om det fanns nog möjlighet att träffa dem.

Det här är Dagens Eko med Robin Olin. Idag, inifrån Fånglägret där potens soldater är inlåsta.

Någonstans i Ukraina faller regnet över ett stort byggnadskomplex.

Det är ett gammalt fängelse. Murar med tagittråd delar upp området i sektioner.

I cellerna där bakom har olika typer av fångar suttit genom historien.

Nu är de ryssar, krigsfångar och fiserar.

Legosoldater från den ökända vagngruppen och så helt vanliga ryssar som tvångsmobiliserats och skickats till fronten.

Där har de tillfånga tagits av de ukrainska styrkorna och förts hit.

Yes, det är Caroline Kernen, korrespondent som bevakar Ukraina.

Vad är det första som möter dig när du kommer träffa varret?

Först får jag lämna er från mig pass och dokument, visa på vem jag är.

Sen blir jag runtvisad på en tur inne på det här området.

Vi har gått till pressen nu och David ska visa er alla bilder som sitter där inne.

Vi får gå genom så gröna gallegrindar som separerar de olika gårdarna och delarna där inne.

På insidan av de här murarna hänger också porträtt på historiska ledare och personer från Ukraina. Det är konst, eller?

Precis, det är tavlor utomhus.

Och varför sitter de här?

Personalen där säger att det är på så sätt som man introducerar Ukrainisk kultur för de ryssiga fångarna som sitter där.

De introducerar Ukrainisk kultur på det här området.

Förvaret är uppdelat på många olika byggnader och vi tas med på en runtur där.

Dels får vi gå ner i en matkällare, ett stort mörkt utrymme där man har många meter av hyllor fyllda med inlagda tomater, inlagd gurka, vitkål, potatis.

Det finns frysar med fisk och kött och massor av mat helt enkelt.

En av dem som är med där på runturmås, han heter Bogdan Okrimenko och är en representant för den här staden

som har ansvar för hur krigsfångarna i Ukraina behandlas.

Han berättar hur mycket mat de här fångarna har. Det är en grej att man mäter i gram i Ukraina.

Jag berättar hur magra de ukrainska fångarna brukar vara när de kommer tillbaka.

Och vi understryker att här behandlas ryska fångarväl. De får väldigt mycket mat.

I ett rum ser man också hyllor av stål från golv till tak och där ligger massor av gråa plasspåsar med kläderna.

Det är en av de här fångarna som vi ska ta med oss.

I ett rum ser man också hyllor av stål från golv till tak och där ligger massor av gråa plasspåsar med kläder i.

[Transcript] Dagens Eko / Inifrån fånglägret där Putins soldater är inlåsta

Det är då fångarnas kläder som de hade på sig när de blev tagna.

De allra flesta är det militärgröna kläder i, men det finns också civila kläder.

Men du, Karolin, varför vill de visa upp allt det här inlagda gurkor och kläder på hyllor och så?

Det märks att det är en viktig mediestrategi att visa på transparens.

Det har rapporterats om övergrepp och tortyr mot krigsfångarna, både från Ukraina och Rysslands håll.

FN släppte till exempel i november en rapport om hur krigsfångarna i Ukraina och Ryssland behandlades.

Där hade de intervjuat fångarna från båda sidorna.

Då hade Ukraina släppt in dem så att de hade kunnat intervjuas medan från ryskt håll de fick ta dem när de först blev släppta.

Det märks att när jag är där i mån om att visa upp hela anläggningen, de vill visa att fångarna har det bra.

Det är ett team som följer med oss hela timmen från huvudkontoret och de har till exempel en egen fotograf som hela tiden fotar när jag intervjuar.

De är anläggna om att jag ska se, men också att det ska synas att jag är där.

Det går bland annat ner i en medicinsk korridor där man har olika undersökningsrum och det finns en läkare.

Och så plötsligt öppnas en dörr.

Först en vit tung metall dörr med ett rundt fönster och sen en dörr till.

Där inne så sitter fyra personer med rakade huvuden på små vita metallsängar och tittar på mig helt tysta.

Det är alltså då de första ryska krigsfångarna som jag kommer i kontakt med.

Flera av dem har gråvitrandiga pjamasar på sig.

Vad tänker du när du redan öppnar?

Jag blir lite överrumplad, det är som sagt första gången vi kommer i kontakt med dem. Jag var inte riktigt beredd på det.

Bogdan och Criminco frågar, har de infektioner?

Han får nej till svar och de sitter där och tittar på oss.

Flera av dem har kryckor och de är skadade så de bor där för att de får vård helt enkelt.

Sen går vi vidare i byggnaden. Bland annat så får vi se matsalen där de här fångarna har lunch.

1,60-tal män i mörkblå kläder, de har byxor och jakkar på sig och svarta rullade mössor.

De står i flera helt raka led uppställda med händerna på ryggen och många har byda nackar.

Och framför dem står det personal i vita skidskläder och håller på att släva upp röbetsoppar i metallskålar.

Vilket också är det enda som hörs i den här stora, ekande lokalen eftersom de här männen är helt knäpptysta.

Hur reagerar de här ryska krigsfångarna på när du kommer med den här gruppen då?

Och ska inspektera hur de har det? Hur är stämningen?

En del av dem vill prata med mig, andra tittar mest ner.

Vi möter till exempel ett stort jängfångar som förflyttas i trapphuset när vi går förbi.

De trycker sig snabbt mot väggarna, vissa sänker huvuderna och använder stirrar in i väggen.

När vi huvud tagit så tycker jag att det är många som undviker ögonkontakt med både mig och vakterna jag går med.

[Transcript] Dagens Eko / Inifrån fånglägret där Putins soldater är inlåsta

I ett rum där det är lågt i tak får vi möta 30-tal personer som står och tillverkar korjmöbler. Det ser ut som att det är halvklara soffor och få töljer som de håller på att binda. Och när vi kommer in där så blir alla plötsligt uppmärksamma, slutar jobba och lägger händerna på ryggen.

Bogdan och Krimenko som är med oss på naturen ställer sig på en upphöjd del av det här rummet. Och börjar tala till de här männen som är helt tysta framför honom.

Håll dig snämmor.

Äter vi inte ett dåliga samvete upp er?

Vill ni tillbaka till Kloaken, han syste på Ryssland då?

Ni kommer ju bara skickas till fronten igen, säger han.

Alltså, då koches jag på att varnuta sig av Kloaken.

Det måste vi totalt sälja.

Vet ni vilket tillstånd våra ukranska killar kommer tillbaka från ert fångenskap, säger han?

De har gått ner i vikt, de har utslagnat händer så att ni kan jämföra.

Och sen säger han, ingen här vill förnedra er, ert land har redan förnedrat er tillräckligt.

Ni håller ju på att nedsätta det. Varså tack, Varså Adelja, vad för nedsätta det.

Nu skickar jag tillbaka alls rummen.

Hur tolkar du det här talet?

Det känns delvis som att han gör det för att jag är där, men också för att han känner att han vill säga det här till de här funkarna.

Det är som att han på något sätt vill visa genom att behandla de här fångarna bättre, att du krejnar är bättre.

Ja, det känns som en viktig bild som han vill visa.

Att de som kommer hem från Ryssland, de mår inte bra, de behandlas inte bra där, men det är ju vi, här behandlar vi folk värdigt.

Det är ju generavkonventionen som reglerar hur krigsfångar ska behandlas, från att de hamnar i fångenskap till så att de släpps.

Den säger att de ska skyddas från allmänhetens nyfikenhet till exempel.

Jag har ju pratat med flera fångar här, men vi kommer hålla dem helt anonyma just av den anledningen.

För att skydda dem?

Deras identiteter för att skydda dem och även eventuellt närstående.

Men man kan väl säga att det är viktigt för Ukraine att visa omvärlden att man följer den här konventionen.

Jag har ingen möjlighet att kontrollera det, det finns ju vissa journalistiska svårigheter i det här jobbet.

Men av det lilla jag ser så ska man väl också säga att det inte är något som helst att tala om motsatsen.

Det ser du okej nu.

I ett annat rum som vi går in i är det också lågt i tak, inga fönster, runt ett stort bord i mitten där så sitter det ett fyrtiotal män.

De reser sig och blir helt tysta när vi kommer in.

De blir tillsaggratt sätta sig igen och fortsätter att jobba, och de jobbar med att vika mintgröna små presentpåsar.

Det är typ motiv av blommor och blad på grön och vita.

En av dem som sitter och gör de här påsarna sitter vena kortsidan, han ser väldigt engagerad ut. Han är väldigt inne i sitt jobb, han har en lång tröpänsel som han doppar i en sån rollebricka som är full med lim.

Och omsorgsfullt håller på och stryker ihop de här påsarna och jag frågade honom om jag får prata med honom.

Han verkar vilja det, han har lätt för att prata och svara henne på frågorna.

Okej, och vad säger han då?

Han säger att han är 30 års åldern, att han har en liten son och fru hemma i Ryssland.

De vet att han är där han är, han får ringa hem en gång i månaden, men han brukar inte säga så mycket mer än att han lever egentligen, säger han.

Han är en officier från Ryskarmen, han var som militär innan 24 februari förra året, det är liksom hans jobb.

Han säger att han inte har någon åsikt om kriget eftersom han inte är expert eller politiker, så att han vet inte.

Och det är en grej som flera säger, precis de orden. När man frågar om kriget och deras åsikt så säger de att jag inte är expert, jag inte är politiker, jag ska inte uttala mig.

Och han säger också att ja, krig är krig.

Jag säger att han ändå måste ha nått att säga om att det var en del av den här invasionen av ett annat land som liksom har dödat tusentals civila.

Men skall inte vara så, det var inte så.

Men säger vilket krig har inga civila dött? Det är alltid så.

Jag tycker att militärer borde strida mot militärer, det är så det ska vara.

Men civila skadas alltid.

Runt här bordet så finns det många som ser väldigt rädda ut.

Jag ser flera unga killar som är bleka som blinkar hela tiden och har sänkta huvudet.

Jag uppfattar som att de är väldigt obekvämma, men inte den här killen.

Han rycker mer lite på axlarna, ser inte så brydd ut över att vara där.

Och när jag påtalar det från dem, då finissar han till och säger att det här är inte hans första krig.

Men när du är där och pratar med de här fångarna och intervjuer om, kan du ställa frågor till vem du vill och arbeta fritt?

Jag får gå fram och intervju av vem jag vill, de stoppar mig inte från det.

Vissa fångar presenteras också för mig.

Vaktor och personal lägger sig liksom inte i mina intervjuer, men de är ju där hela tiden.

De lyssnar och tittar och står bredvid.

Det är ju inte så att de jag pratar med kan berätta fritt för mig, utan det här kan ju påverka vad de säger.

Och det påverkar ju också hur jag jobbar.

Vad jag frågar, vilka pratar jag med eftersom jag kan inte riktigt överblicka konsekvenserna, de här personerna kan ju vara utsatta från flera håll.

Så det är ju en väldigt speciell situation som journalister jobbar i.

Vi kan inte göra ett helt självständigt journalistiskt arbete, men det var ett besök som gav en inblick i något som vi inte har sett och hört så mycket av.

Och förutom den här ryska officeren träffar du andra typer av fångar. Det pratas ju mycket om den

[Transcript] Dagens Eko / Inifrån fånglägret där Putins soldater är inlåsta

ryska köttkvarnen just nu.

Hur Ryssland skickar tusen och åter tusen soldater till fronten från både fångelser, men också från gatorna som man mobiliserar.

Är det några av dem som har handlat där?

Ja, jag intervjuade till exempel en man som sa att han skrivit kontrakt och stridit för vagngruppen. Men han skrivit kontrakt och stridit för vagngruppen.

Prägårdshin flyg in och höll tal för alla fångar.

Det är under hösten 2022 som det uppmärksammas att Gevgeny Prägårdshin, ledare för det privata militära företaget Wagnergruppen,

börjat åka runt till fångelser i Ryssland för att rekrytera nya soldater till kriget i Ukraina.

I en video från en fångelsegårdshin syns han hålla tal för en grupp fångar i blå överåler.

Han går igenom reglerna för att ansluta sig till vagngruppen.

Ingen deserterar, säger han. Ingen ger upp.

Alla ska ha en handgranat, redo och spränga sig själv i luften om man blir till fångetagen.

Och den som säger första dagen att det här känns inte rätt,

den kommer bli klassad som desertör och avrättad genom skjutning.

Några frågor på det.

Sen får fångarna fem minuters betänketid.

Ja, Karolin i min öron låter ju inte det här som något lockande erbjudande, men den här mannen du träffar i förvar i Ukraina har alltså nappat på det.

Det har han. Han är pappa till flera barn i Ryssland och han satt inne på ett långt fängelse straff.

En dag så kom prägarshin till hans fängelse, håller tal.

De skulle få pengar som motsvarade ungefär 14 000 svenska kronor i månaden, säger han.

Och efter sex månader skulle de bli benåda, slipper fängelse.

Så han skrev på det här.

Det skulle vara en slags väg ut ur fångelset.

Precis. Sen tränades han med vagngruppen och skickades iväg in i Ukraina innan han till fångat tugsunder strider, säger han.

Och nu sitter han då i fängelse igen?

Mm, i Ukraina.

Vad tänker han om det nu då?

Han säger att han åkte till Ukraina mest för att slippa fångelset, för att bli benådad, men också för att försvara sig i sitt land mot nazister och fascister.

Den ryska propagandan.

Precis, exakt. Den som de har spridit.

Han säger också att han inte fick de här pengarna, men att det viktigaste för honom varför han valde att skriva på det här,

det var att bli fri från det ryska fångelset, att det var värt det.

Att efter sex månader skulle han vara en fri man.

Och att det är just den här väldigt omtalade vagnergruppen han varit en del av?

Vad säger han om det då?

Ja, men de är ju kända för sin brutalitet och jag frågade honom om det, hur det var.

Och han säger att de egentligen inte är värre än några andra ryska soldater, men berättar också om en grej som kunde hända.

Vad då då?

Ja, men när någon till exempel har försökt desertera, så säger han att då skickas den mot Ukraina sida av fronten,

helt utan ammunition, helt utan skydd, ja med andra ord mot sin död.

Så man får då bara springa mot Ukraina, näh.

Det var vad han berättade.

De som har tur kan ta ammunition från en död vän.

På vägen plockar med sig kanske ammunition eller nåt skydd från någon ryskt död soldat som ligger längs vägen.

Han känner ju till att sånt här händer och jag frågade om han liksom var rädd.

Vad ska jag säga om det?

Efter att jag kommer hem kommer jag säkert att bli skickad till frontlinjen igen.

Ja, jag är 200 % säker.

Jag tvivlar på att någon kommer döda mig.

Och andra mobiliserade då, och man ska säga helt vanliga ryssar, träffar du någon sån där inne i förvaret?

Precis. Några av dem jag träffar säger att de absolut inte ville vara en del, de hade ingenting att göra med det här kriget.

En kille i 20-årsåldern till exempel som jag intervjuade, han berättade hur han hade fått inkallningsbrev,

att han skulle liksom in i armen.

Han sa att han bodde i en stor stad och höll på precis och byggde upp sin karriär och ville absolut inte in i något krig.

Han säger att kriget är fruktansvärt, han önskar inte det på någon.

Och när han fick de här inkallningsbrevet så funderade han liksom på hur kan jag lämna Ryssland, men att han inte hamn.

Det var en nöskul kappalästek, och på april tjej det blir...

Jag fick flera inkallor, men när den tredje kom så väntade de på mig vid porten till mitt hus.

Och varje andre då då?

Jag har menat att han inte har något val.

Det är en pojkestet att den gick till oss på dörr.

Jag ångrar att jag gick utanför dörren den dagen.

Så han skickades iväg till en liten stad i Ukraina vid frontlinjen.

Där var det helt ödesan, inga människor.

Allt var totalförstört, det var bara liksom...

Ryner och odetonerade ammunition, hundar som drev runt i stan, inga människor fanns där.

Vissa hundar stod fortfarande fastkedja då och självde beskrev han.

Och närheten av det här området då så attackerades de sedan av ukrainska styrkor.

En vän till honom som han var med där skadades blev av med sitt ena ben.

Han försökte rädda livet på den här killen, men det gick inte utan han dog där berättan.

Och själv blev han då tillfångatagande av ukrainska styrkor.

Och han säger att han är orolig för vad som ska hända när han kommer hem till Ryssland igen.

Men att han ändå vill det.

Och vad kommer hända med de här tillfångatagna ryska soldaterna som du träffar, vet du det?

[Transcript] Dagens Eko / Inifrån fånglägret där Putins soldater är inlåsta

Ja, men krigsfångar har ju en speciell status. Det är liksom inte fångar som annars när man sitter och väntar på ett åtal.

Utan man är skyldig att släppa dem när kriget är slut.

Tanken med att hålla dem fängslade är att hålla dem borta under krigets gång.

Så att de allra flesta här kommer förmodligen släppas.

Men det finns också möjlighet att vissa kan komma att åtalas för till exempel krigsbrott.

Bogdan och Krimenko, som gick med oss på den här runturen, som är representant för de som ansvarar för krigsfångarna här.

Han beskrev att fångutväxlingen, den sker efter att man har förhandlat med ryssarna.

Och kommit överens, så kommer båda med en lista på vilka fångar som ska tas därifrån.

Och de körs då iväg och sen möts man vid kontaktlinjen som han sa, alltså vid fronten någonstans.

Ukraina säger själva att de har fått tillbaka 1800 ukrainare från ryssfångenskap då sen 24 februari förra året.

De allra flesta av dem är militärer.

Men Bogdan och Krimenko, han säger också att alla ryska fångare är inte värda lika mycket eller lika intressanta för Ryssland.

Okej, vilka är det då?

Enligt Bogdan och Krimenko vill de egentligen mest ha sina officerar, piloter och folk till exempel ur vagningsgruppen då.

De är däremot mindre intresserade av mobiliserade, vanliga ryssar.

Så att säga vanliga killhänder träffade han kanske då kan få sitta där så länge kriget pågår?

Det lät som att det kan driva ta ja.

Det är väldigt dubbelt det här, samtidigt som man på ena sidan ser all den frödelse och det är lidande som de här ryska soldaterna orsakar.

Och så inte kan låta bli och känna på något sätt mer om. Vad tar du med dig när du går ut det härifrån?

Jag har ju rapporterat så mycket om konsekvenserna från det här kriget, alltså vad Ryssland och ryska soldater har utsatt i kränens befolkning för.

Och pratat med så många människor som liksom är ofer för det.

Och så plötsligt sitter jag där liksom ögon mot öga mer de här personerna som plötsligt får ansikten och blir människor.

Det är klart att det var speciellt.

Samtidigt så kändes det också i mer de här fångutbuterna lite som att kriget nästan blir ett spel.

Samtidigt som det här fruktansvärda pågår någon annanstans i Ukraina så ringer man här samtal och skriver listor så byter vi dina fångar mot mina fångar.

Vilket var väldigt speciellt.

Tack Karolin.

Tack.

Och det var allt från Dagens Eko. Vi hörs igen imorgon.

Programledare var Robin Olin, gäst Karolin Kärnen, jag som producerade heter Katja Magnusson.

Och ni får gärna kontakta oss på Dagens Eko att sveysradio.se.